

Mají zanikat slavná divadla?

27. 01. 2025

Autor: [Jan Hrušínský](#)

Sdílej

Nedávno jsem dostal otázku, zda mají zanikat divadla typu Studia Ypsilon. Když o tom přemýšlím, napadá mě otázka přesně opačná: Jsou v české kultuře nastaveny podmínky umožňující svobodný vznik nových úspěšných divadel – třeba takových, jako byla v šedesátých letech právě liberecká Ypsilonka?

Jan Schmid v Liberci založil Studio Ypsilon v roce 1963. Už po několika letech se jeho Ypsilonka natrvalo zapsala do dějin českého divadla. Podobně jako třeba Semafor Jiřího Suchého, ale i celá řada dalších divadel šedesátých let minulého století. Ypsilonka přinesla novou, nezaměnitelnou poetiku a dala vyrůst mnoha hereckým osobnostem, které dodnes patří ke špičkám české kultury, i když fakticky už v tomto divadle třeba nejsou pevně angažováni. Jde o podobný fenomén jako například Osvobozené divadlo Voskovce a Wericha a mnoho dalších divadel, která spontánně vznikala ve dvacátých a třicátých letech 20. století. Je tu ovšem jeden zásadní rozdíl. Vznik Osvobozeného divadla umožnila svoboda a rovné podnikatelské podmínky první republiky. Pánové V + W se po úspěchu několika studentských představení *Vest Pocket Revue* rozhodli založit své divadlo jako svobodný podnikatelský záměr. Dnes by radní města Prahy v jednom šiku se členy Asociace profesionálních divadel s opovržením řekli: „Komerční projekt! Žádná podpora, žádné dotace!“

A ejhle, Osvobozené divadlo mělo nezpochybnitelný úspěch! Umělecký i komerční. Bez podpory, bez dotací. Však také ve chvíli, kdy skončila svoboda první republiky, skončilo. Bez svobody nemohlo existovat. A svoboda znamená rovné podmínky.

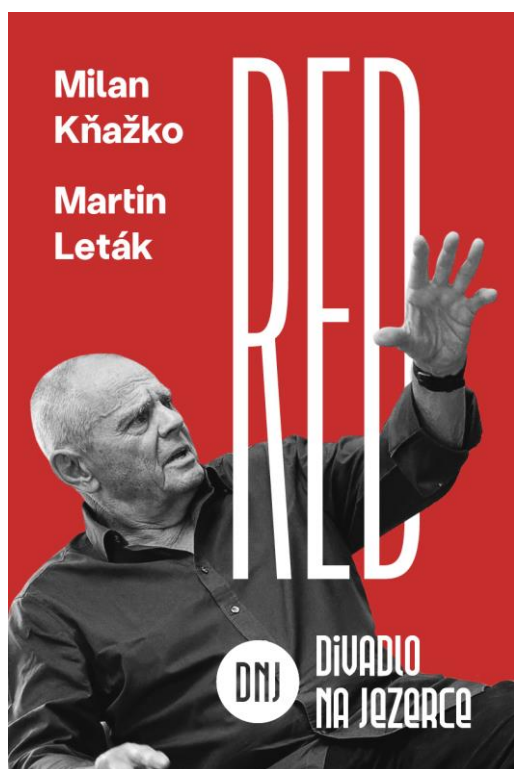
Ypsilonka – rozuměj sál, dotace, administrativa – od ledna 2026 údajně připadne Divadelní akademii, kterou ale ovládají ti samí lidé, kteří už třicet let ovládají veškerou dotovanou kulturu v České republice. Jejich nástrojem je tzv. Asociace profesionálních divadel, jejímž prostřednictvím tito lidé rozhodují, kdo bude v jakém divadle ředitelem, kdo jím zůstane a kdo ne, kdo dostane jakou podporu státu či města. Tito lidé (a ředitel Studia Ypsilon mezi ně jako jejich oblíbenec až do své smrti také patřil) nenechají 40 milionů každoroční dotace Ypsilonky ležet ladem. A už vůbec nepřipadá v úvahu, že by tyto veřejné peníze nechali někomu, kdo by chtěl založit nové divadlo a pokusil se na původního ducha liberecké Ypsilonky navázat.

Možná by se to Martinu Dejdarovi s Jiřím Lábusem, s Kořínkem, Kretschmerovou, Jiráněm, Novým, Vackem a dalšími povedlo! I když Petr Vacek už 13 let patří víc do Divadla Na Jezerce, kde se z něj stal i renomovaný autor a režisér, než do Ypsilonky. Ale to není důležité.

Neměl by takové divadlo spíše založit někdo mladý a dosud neznámý? Divím se, že svobodná divadla s objevnou poetikou dnes až na výjimky nevznikají. Podmínky v české kultuře to nedovolují. Nebo jen s velkými obtížemi.

Někteří současní „majitelé“ dotované kultury v ČR dávno překročili legitimní dobu svých mandátů, nová výběrová řízení na jejich místa se nekonají. Přestože Babišova vláda stát zatížila deficitem 420 miliard korun a obřím státním dluhem a nám všem se kvůli tomu musely zvýšit daně, těmto veřejnoprávním podnikatelům v kultuře s doživotním mandátem se dotace navyšovaly – DPH platit nemusí! Jde o miliardový byznys se zdáním kulturní veřejnoprávnosti. Je to absurdní, je to nesystémové, poškozují to svobodu podnikání i víru ve spravedlivý demokratický stát. Tito lidé (mnozí z nich předlistopadoví členové KSČ) se snaží své dotované pozice zajistit doživotně. Ostatně Jan Schmid toho byl důkazem. Můj dojem je, že se jeho neviditelní soudruzi – nejen z DAMU – na Ypsilonku nyní slétli jako supi, aby po smrti svého talentovaného kolegy pro sebe zachránili, co se dá. Je to nepoctivé vůči divákům, vůči umělcům ve Studiu Ypsilon i vůči daňovým poplatníkům v České republice. Je to realita Bratrstva kočičí pracky v české kultuře i politice. Je to můj názor.

[Jan Hrušínský](#), principál pražského Divadla Na Jezerce. Foto: Martin Šimral

www.divadelni.net